

Tadeusz Jan Murzyn

**Warszawski Okręgowy Związek Kolarski okoliczności zawiązania
Stowarzyszenia w dniu 11 listopada 1928 r. oraz zarys biogramu
pierwszego prezesa zarządu Jana Bednarskiego
- szkic do dziejów Mazowieckiego kolarstwa.**

Przeglądając stronnice archiwalnych czasopism poświęconych kolarstwu w okresie dwudziestolecia międzywojennego spotkałem się w miarę z precyzyjnymi anonsami dotyczącymi powołania okręgowego związku kolarskiego w Warszawie.

Pierwowzorem okręgowego zrzeszenia sekcji i klubów kolarskich na Mazowszu było powołanie "Komisji Wojewódzkiej Towarzystw Kolarskich w Warszawie." Utworzenie takiego stowarzyszenia w Warszawie zapowiedziano po odbytej na początku listopada 1928 r. konferencji przedstawicieli klubów kolarskich. Wówczas na spotkanie inicjujące przybyli delegacji sekcji kolarskich: Legii, Makabi, Świtu i Skry. Podkreślano, że do zadań Komisji należeć będzie m.in. *"ulotwienie pracy międzyklubowej na terenie stolicy, ułożenie wspólnego kalendarza zawodów"*. Poinformowano też, że Tymczasowa Komisja postanowiła zwołać zebranie organizacyjne na dzień 11 listopada na godzinę 11.00 do lokalu sekcji kolarskiej Legia. Przewidziano też, że na zapowiadającym spotkaniu organizacyjnym w skład powołanego Zarządu wejdą przedstawiciele z kolarskich klubów podwarszawskich.

Informację o powołaniu na wyżej wspomnianym zebraniu organizacyjnym okręgowego stowarzyszenia zrzeszającego kluby kolarskie z Warszawy i z województwa warszawskiego zamieścił 27 listopada 1928 r. tygodnik ilustrowany *"Stadjon"*. W dziale zatytułowanym "W kilku wierszach" znalazła się krótka notka - *"Komisja organizacyjna wojewódzkiej komisji towarzystw kolarskich w Warszawie, złożona z przedstawicieli 9 klubów stołecznych i podmiejskich, wystosowała wniosek do Polskiego Związku Towarzystw Kolarskich o powołanie do życia Komisji Wojewódzkiej Tow.[arzystw] Kolarskich w Warszawie i zwołanie walnego zebrania na dzień 8 grudnia w lokalu Legji"*.¹

Następnie prasa zamieściła informacje o wyborach zarządu Komisji Wojewódzkiej Towarzystw Kolarskich i o tym fakcie donosił sportowy tygodnik ilustrowany *"Stadjon"* z dnia 11 grudnia 1928 r., który podał, że w: *"Organizacyjnej wojewódzkiej komisji towarzystw kolarskich w Warszawie, powołało zarząd w składzie następującym: pp. [Jan] Bednarski (Legja), jako przewodniczący, [Wacław] Zagoździński (W. T. C.), Lajzerowicz (Makabi), [Antoni Eugeniusz] Pobudejski (AKS), [Mieczysław] Konecki (Skra) i [Józef] Kulikowski [T. C.] (Pruszków)"*.²

Zatem dzień 11 listopada 1928 roku należy uznać za datę powołania Warszawskiego Okręgowego Związku Towarzystw Kolarskich, których kontynuatorem jest Mazowiecko Warszawski Związek Kolarski. Natomiast wybrany na Wlanym Zjeździe w dniu 8 grudnia 1928 r. Jan Bednarski na prezesa zarządu Warszawskiego Okręgowego Związku za pierwszego, który przewodniczył powołanemu gremium.

¹ - *"Stadjon"* 1928, nr 48, s. 2.

² - *"Stadjon"* 1928, nr 50, s. 15.

Jan Bednarski ok. 1930 r. Foto ze zbiorów G. Karpińskiego.

Z informacji, jakie dotychczas dało się zebrać o Janie Bednarskim, jako zawodniku i działaczu sportowym wynika, że urodził się 22 października 1895 r. we Lwowie i był synem Jana i Rozalii z d. Czerna. W niektórych opracowaniach wymieniających J. Bednarskiego podawana jest data urodzenia - 23 października 1895 r.³ Wymieniony przed wybuchem I Wojny Światowej należał do Związku Strzeleckiego i klubu sportowego Czarni Lwów. We wrześniu 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego. Plutonowy Jan Bednarski w 1916 r. był uczestnikiem zebrania założycielskiego Wojskowego Klubu Sportowego Legia Warszawa, które odbyło się w Legionowie na Wołyniu. Wymieniony od kwietnia 1916 roku do 28 lipca 1917 roku był kapitanem drużyny piłkarskiej Legii i grał w tej drużynie w ataku.⁴ Po rozwiązaniu Polskiego Korpusu Posiłkowego Legionów Polskich od połowy lutego 1918 r. do początku kwietnia 1918 r. wraz z częścią II Brygady Legionów był internowany na terenie Węgier, a następnie przez siedem miesięcy odbywał przymusową służbę w wojsku austriackim. Po powrocie z niewoli na początku listopada 1918 r. wstąpił do armii polskiej i brał udział w Obronie Lwowa. Nominację na stopień podporucznika otrzymał z dniem 1 marca 1919 r. Następnie uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej, podczas której został awansowany na stopień porucznika. Po przejściu w listopadzie 1921 r. do rezerwy od 1923 roku Jan Bednarski ponownie zaangażował się w działalność na rzecz warszawskiej Legii, gdzie początkowo współorganizował sekcję piłkarską oldbojów. W tym też roku, jako sędzieja piłkarski został powołany w skład zarządu Kolegium Warszawskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej, gdzie pełnił funkcję sekretarza. Będąc sędzią, jako jeden z pierwszych meczy poprowadził spotkanie towarzyskie, które odbyło się w dniu 25 sierpnia 1923 r. pomiędzy B Klasowym Makabi a A klasową Legią Warszawa. Z inicjatywy Jana

³ - "Rocznik oficerski 1923". Warszawa 1923, s. 141.

⁴ - G. Karpiński, Frontowe początki 1915 - 1918. [w:] Legia Warszawa 1916 - 2016. Warszawa 2016, s. 13.

Bednarskiego w dniu 27 września 1925 roku pod patronatem gazety codziennej "Rzeczpospolita", z którą współpracował, jako referent sportowy zainaugurowane zostały w Polsce kolarskie wyścigi przełajowe znane też pod nazwą cyklopedestre.⁵ Zapoczątkowane przez "Rzeczpospolitą" przełajowe wyścigi kolarskie znalazły podatny grunt w redakcjach innych czasopism jak też miały zwolenników wśród braci kolarskiej. Zainteresowanie tą dyscypliną kolarską spowodowało, że przełaje zostały w 1927 r. wprowadzone przez Polski Związek Towarzystw Kolarskich do kalendarza imprez ogólnopolskich i w dniu 2 października miał się odbyć w tej kategorii wyścig o mistrzostwo Polski. Organizatorem tych zawodów miało być Warszawskie Towarzystwo Cyklistów. Jednakże do zorganizowania takiej imprezy nie doszło. Natomiast oficjalnie za pierwsze zawody o kolarskie o mistrzostwo Polski w przełajach uznaje się wyścig pod patronatem "Rzeczpospolitej", który odbył się 21 października 1928 r. na Bielanach pod Warszawą. Mistrzem Polski został Jan Głowacki z Amatorskiego Klubu Sportowego Warszawa trzykrotny triumfator zawodów przełajowych zapoczątkowanych przez to czasopismo, który tym samym zdobył na własność puchar redakcji. Drugim na mecie był Eugeniusz Michalak z Legii Warszawa, a trzecie miejsce zajął kolega klubowy mistrza Polski Zygmunt Wisznicki. W WKS Legia Jan Bednarski od 1926 r. był też zawodnikiem i członkiem zarządu sekcji tenisowej tego klubu. Jan Bednarski należał też do założycieli pierwszego w Warszawie klubu strzeleckiego, który powstał w grudniu 1926 r. Był też działaczem w Stowarzyszeniu Dziennikarzy i Publicystów Sportowych. Dla chronologicznego porządku dokonań Jana Bednarskiego w tym miejscu należy podać, że wymieniony w dniu 30 grudnia 1927 r. został wybrany na członka zarządu nowo powołanej w klubie WKS Legia sekcji kolarskiej. Natomiast o powołaniu Jana Bednarskiego w dniu 11 listopada 1928 r. na prezesa Warszawskiego Okręgowego Związku Kolarskiego wspomniano na wstępie tego szkicu. Jan Bednarski w 1929 r., jako działacz sportowy klubu Legia, a grudnia 1929 wiceprezes Sekcji Kolarskiej tego Klubu oraz prezes Warszawskiego Okręgowego Związku Towarzystw Kolarskich i członek zarządu Polskiego Związku Towarzystw Kolarskich był też m.in. wśród inicjatorów budowy toru kolarskiego na stadionie Legii, a w 1930 r. na bazie niemieckich żądań mających na celu odcięcie Polski od dostępu do Bałtyku wprowadził do kalendarza imprez kolarskich wieloetapowy wyścigu szosowy "Do Morza Polskiego".

Jan Bednarski w 1933 r. został uhonorowany Krzyżem Niepodległości.⁶Zasłużony w wielu dziedzinach dla polskiego sportu Jan Bednarski zmarł bezpotomnie w dniu 14 sierpnia 1975 r. i spoczywa w Warszawie na cmentarzu bródnowskim - kwatery 8B rząd 2.

Poniżej zamieszczam (niepełny) wykaz klubów i sekcji kolarskich funkcjonujących na terenie stolicy i w okolicach Warszawy przed powołaniem w dniu 11 listopada 1928 r. Okręgowego Związku Kolarskiego:

- Warszawskie Towarzystwo Cyklistów - w skrócie WTC powstało z inicjatywy Edwarda hr. Chrapowickiego w dniu 13 kwietnia 1886 r. Pierwszym prezesem został August hr. Potocki. Najstarszy klub kolarski w zaborze rosyjskim, który do początku lat dwudziestych XX w. był w tej dziedzinie sportu wiodącym nie tylko na terenie Warszawy.
- Amatorski Klub Sportowy - w skrócie AKS Warszawa założony 24 kwietnia 1925 roku z inicjatywy Antoniego Eugeniusza Pobudejskiego.
- Towarzystwo Cyklistów Pruszków założone w 1927 r. - w skrócie TC Pruszków.
- Sekcja Kolarska Wojskowego Klubu Sportowego Legia - utworzona 30 grudnia 1927 r. przez delegatów Walnego Zgromadzenia Klubu Kolarzy w Warszawie, którzy na wniosek zarządu tego Klubu podjęli uchwałę likwidacji Klubu Kolarzy w Warszawie i gremialnie

⁵ - Należy odnotować, że tydzień później 4 października 1925 r. w Krakowie zostały zorganizowane konkurencyjne zawody przełajowe przez sekcję kolarską Robotniczego Klubu Sportowego Legia Kraków.

⁶ - Monitor Polski 1933, nr 102, poz. 123, s. 1.

wstąpienie do WKS Legia, jako autonomiczna sekcja kolarska. Prezesem zarządu sekcji kolarskiej WKS Legia wybrano Tadeusza Lenartowicza, a członkami zarządu byli: Henryk Marian Muszkiet-Królikowski, Wacław Rokosz, Józef Lange, Jan Bednarski i Józef Teryks.

W dniu 18 marca 1928 r. odbył się Zjazd Sprawozdawczy Delegatów PZT Kolarskich, gdzie z Sekcji Kolarskiej Legii Warszawa w wyborach uzupełniających dokooptowano Jana Bednarskiego, a do Komisji Rewizyjnej wybrano Henryka Muszkiet-Królikowskiego. W dniu 2 grudnia 1928 r. odbyło się Walne Zebranie WKS Legia Warszawa. Obradom przewodniczył red. Muszkiet-Królikowski, Podczas tego zebrania obowiązki prezesa klubu powierzono gen. Góreckiemu. Henryk Muszkiet-Królikowski został wybrany do Komisji Rewizyjnej. Klub Sportowy WKS Legia zrzeszał 800 członków w ośmiu sekcjach.

- Robotniczy Klub Sportowy "Skra" Warszawa - w skrócie RKS Skra.
- Żydowski Klub Sportowy "Makabi" Warszawa - w skrócie ŻKS Makabi.
- Sekcja Kolarska Klubu Sportowego "Hakoah" Warszawa.
- Koło Kolarzy przy Związku Pracowników Instytucji Użyteczności Publicznej Warszawa "Gazownia" - w skrócie Gazownia Warszawa.
- Robotniczy Klub Sportowy "Świt" Warszawa- w skrócie RKS Świt.
- Towarzystwo Cyklistów w Żyrardowie.
- Płockie Towarzystwo Kolarskie.
- Sekcja Kolarska Towarzystwa Sportowego "Mazovia" w Mińsku Mazowieckim w dniu 27 lutego 1927 r. przyjęła nazwę - Mazowieckie Towarzystwo Kolarskie z siedzibą w Mińsku Mazowieckim.
- Ciechanowskie Koło Cyklistów.
- Sekcja Cyklistów i Motorzystów Radomskiego Koła Sportowego.
- Sekcja Kolarska Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół" w Warszawie.
- Sekcje Kolarskie przy 5 i 19 Warszawskiej Drużynie Harcerskiej.

Jaktorów, 03 marca 2018 r.

Artykuł na prawach rękopisu.